

VÁLTOZATOK

Hárman mentek az úton a szemerkélő esőben. Elöl a vörös és a magas, mögöttük az őrmester.

A két fogoly egyszerre lépett: a vörös jobb kezét a magas bal kezéhez kötözték.

Dombok között vánszorgott az út. Jobbra fent egy meredek oldalon három-négy ház fehérlett.

A magas jobbra nézett, és áthúzódott az út jobb oldalára.

Egyenesen előre, mondta az őrmester.

Mentek tovább.

Te, mondta a magas, fekete hajú.

Na, válaszolt a vörös.

Nézz előre.

Nézek.

Látod balra azt a néhány fenyőt?

Ühüm.

Amikor az első fát elérjük, rohanás be balra... Érted?

Igen.

Csend, szólt az őrmester. Álljatok meg a fenyvesnél.

A szélső fánál megállt a három ember. A fák között valami épület falai szürkültek.

Az mi ott bent? kérdezte az őrmester hunyorítva.

Csűr, mondta a magas.

Akkor pihenő... Nyomás befele!

Vizes farönkökre ültek a fal mellé. Az eső előttük csapódott a földre.

Az őrmester kenyeret és egy darab sajtot vett elő a hátizsákjából.

Megvárjuk, amíg csendesedik, mondta, aztán enni kezdett.

A vörös elfordult. A magas, fekete hajú letörölte az esővizet az arcáról, aztán összeszűkült szemmel nézett be a fák közé.

Te, mondta halkan a magas.

Na.

Biztosan kell majd neki vizelni...

És?

Akkor rohanunk.

Jó.

Az őrmester eltette a megmaradt kenyeret. Nyújtózkodott egyet, aztán füttyörészve nézte a foglyokat.

Nem jó, mondta a vörös halkán. Nem érjük el a fákat.

Nem biztos... Gyorsan kell rohanni... Gyorsan... Az egész harminc méter...

Mit mind pofáztok?

Semmit se, válaszolt a vörös.

Ne mind járjon a szátok, mert belétek lesz rúgva.

Kérem, mondta a magas.

Az őrmester felállt, előrement a ház elejéig, kigombolta a nadrágját, és vizelni kezdett. A szemét egy pillanatra sem vette le a foglyokról.

A vörös elpirult.

Mondtam, hogy nem jó.

Hallgass, mondta a magas.

Jámbor arccal nézte a fal mellé leülő őrmestert.

Amikor felugrok, rohanunk, mondta később.

Mikor?

Nem tudom még.

Ne mind pofázzatok!... Valami hiányzik? kérdezte az őrmester vigyorogva.

Semmi, kérem szépen.

Az eső változatlanul zuhogott. A vörös nekitámasztotta a fejét a falnak. Behunyta a szemét. Pár

perc múlva hangosan, egyenletesen lélegzett. A magas megrántotta a vörös kezét.

Ne aludj, marha.

Aludtam?

Igen.

Fáradt vagyok.

Én is, mégsem alszom.

Jó na, mondta a vörös.

Az őrmester lehajolt, és felvett néhány kavicsot a földről. Megcélozta a tőle néhány méterre lévő, mohával fedett követ. Az első dobást elhibázta. A második talált. A harmadik is. A negyedik és az ötödik megint nem.

Kérem szépen, mondta a magas. Én ötből ötször elkapom.

Biza... mondta az őrmester. Fogadjunk. Na mi-be?... Neked nincs semmi?

Nincs... Kenyérbe... Jó?

A magas lehajolt, és felvett a földről öt nagybacska követ. Célzott, és talált, ötször egymás után.

Nyertem.

Dupla vagy semmi, mondta az őrmester. De te nagyobbakkal dobtál... Hehe... Úgy könnyebb. Most én is keresek nagyobbakat.

Az őrmester felállt. A ház fala mellől felvett néhány öklömnyi követ.

Én kezdem, mondta.

Négyszer talált.

Te jössz.

A magas összehúzott szemmel célzott. A kő a cél mellé csapódott. Háromszor talált.

Nyertem, mondta az őrmester nevetve... Na még egyszer... Jó?

Kérem, mondta a magas feszült arccal.

A fal mellett egy fél téglát pillantott meg. A lába elé húzta.

Ki kezd?

Én, mondta az őrmester.

Háromszor talált.

Te jössz!

A magas felemelte a téglát. Irtózatossá erővel vágta az őrmester felé. Az előrehajolt, hogy kikerülje az ütést, a téglát az állának csapódott.

Az őrmester lecsúszott a földre. Vér lepte el az arcát.

Gyere, ordított a magas.

A vörös felugrott.

Állj!... Vegyük el a fegyvert!!!

Neeeeee!!! visított a vörös. Rohanjunk!

Irtózatossá erővel vonszolni kezdte maga után a magast.

Nem! A fegyvert kell. ...

Neee! Fussunk!

Néhány másodpercig huzakodtak. A magas eltorzult arccal visszanézett.

Jó... Te ökör...

Rohanni kezdtek... Az őrmester egyetlen sorozattal terítette le őket, mielőtt elérték volna a szélső fákat.

Később felállt, kivett a zsebéből egy szürke rongyot, kitarította az esőbe, aztán az állára tapasztotta. Felszisszent. Elsétált a halottakig. A szélső fáról letrört egy ágat. Úgy tette rájuk, hogy eltakarja a vörös nyitott szemét. Lehajolt, és gyantás kezét a vizes fűbe törölte. Néhány perc múlva kiért az útra. A kanyar után megállt. Levetette a bakancsát, és felhúzta a kezére. Aztán ment tovább.

II

Az úton hárman mentek. Elöl a két fogoly, mögöttük az őrmester. A falu szélén letértek a köves útról. Be-mentek egy elhagyott udvarra: elöl az őrmester, mö-

götte a két fogoly. Az őrmester a kúthoz ment és belenézett. Vízet húzott fel egy rozsdás láncra kötött vederrel. Hangosan kortyolva ivott. Aztán levette a sapkáját, és tenyerével vizet loccsantott a homlokára. Ujjával dörzsölgette homlokán a vörös csíkot, amit a sapka okozott. A két fogoly arrébb állt, a ház árnyékában. Az őrmester megállt előttük. Orrát megütötte a foglyok szaga.

Mossátok meg a pofátokat! mondta. Én körülnézek.

A két fogoly odament a kúthoz. A magasabbik kiöntötte a vederből a maradék vizet. Az üres vedret leengedte a kútba.

Siess már, mondta az alacsonyabb.

Az őrmester elsétált az ajtóig. Oldalán himbálózott a nyitott pisztolytáska. Belökte az ajtót. Majdnem teljesen sötét szobába jutott. A szemközti falba vágott ablakot beszegezték két deszkával. A beáramló fényben himbálózó pókot vett észre. Leütötte a sapkájával, és rátaposott. Kiment a ház elé. A két fogoly már befejezte a mosdást. Most a kút mellett álltak a napon.

Itt éjszakázunk. Menjetek be!

Előbb az alacsony fogoly, aztán a másik ment be az ajtón. Az őrmester folyton a ház felé figyelve kihátrált az útra. Körülnézett. Jobbra a ház mellett nem volt semmi, csak a kiégett mező.

Hééééj! ordított. Van itt valaki?

Nem válaszolt senki. Hallgatózott. Majdnem csend volt, csak a bogarak bizzogtak a szürkületben. Elővette a pisztolyt. Felkattintotta a tölténytárat. Belenézett: a tárban egyetlen golyó fénylett. Az őrmester átkutatta a zsebeit. Sehol sem talált még egy golyót.

... Meg az isten! mondta hangosan, és bement a házba.

Az egyik fogoly oldalra dőlve aludt. A másik ült az ablak alatt, és bámult maga elé. Az őrmester fel-

markolt egy kevés szalmát, és leszórta a földre. Leült, hátát nekivetette az ajtófélfának.

Mesélj valamit! szólt az ébren lévő fogolyhoz.

Parancs? kérdezte a fogoly, és felnézett.

Az.

A beszédre az alacsonyabb felébredt. Felült, végigborzolta rövidre nyírt vöröses haját, mert beleragadt a szalma. A magasabbik beszélni kezdett:

Egyszer a háborúban...

Ne a háborúról.

Kérem... Volt egyszer egy paptanárom, nagyon vallásos ember volt... És a szeme állandóan rángatózott, mintha kacsintott volna. Egyszer elutazott valahova, megérkezett az állomásra és azt mondta a fiákeresnek: „Vigyen el engem egy jó helyre.” És a szeme rángott, mintha kacsintott volna. És a paptanáromat a fiákeres egyenesen a kapuig vitte. Ott bevitetta a csomagjait, aztán ő is bement. A kurvák előrohantak; cuki pofa, mondták neki, meg szép fiúcska, isten hozta, meg ilyeneket. Amikor az öreg megértette, hogy hova került, ordítózni kezdett, a kurvák meg röhögtek.

Nagyszerű, röhögött az őrmester. Hehehe... Te mit tudsz?

Én nem tudok, mondta a vörös hajú. Mindig belezavarodok.

Énekelni tudsz?

Azt igen.

Akkor énekelj!

A vörös hajú rázendített:

A csitári hegyek alatt
Régen leesett a hó,
Azt hallottam, kisangyalom,
Véled esett el a ló.

A magas is belekapcsolódott.

Kitörted a kezedet,
Mivel ölelsz engemet?
Így hát, kedves kisangyalom,
Nem lehetek a tied.

Elhallgattak. A két fogoly bámulta az őrmestert.
Az lenézett a földre.

Van feleséged? kérdezte a vöröstől.

Van.

Gyerek?

Kettő.

Fiú?

Két lány.

Az őrmester elővette a pisztolyt. Letette maga mellé a földre.

Neked?

Egy fiam van, válaszolt a magas, és lenézett a pisztolyra.

A sötétség beburkolta a szobát.

Aludjanak, mondta az őrmester.

A két fogoly ledőlt a földre. A vörös összehúzta magát egészen kicsire, és hamar elaludt. A magas sokáig hánykolódott.

Amikor a foglyok már fél órája aludtak, az őrmester kivette a pisztolyból az egyetlen golyót, és letette a földre, a lába elé. Sokáig nézte, közelről. Aztán az alvó foglyokat figyelte. Aztán megint a golyót. Megint a foglyokat. A virradat ébren találta. A pisztolyt betette a zsebébe.

Hé! kiáltotta! Ébresztő!

A foglyok feltápáskodtak. A magas levetette az ingét és kirázta. A vörös vakarózott. Az őrmester kinyitotta az ajtót, és kilépett az udvarra.

Utánam, szólt hátra.

Kimentek az udvarra. Az őrmester előrement, és behúzta a kaput. A csizmája pillanatok alatt vizes lett a fűben. Kibiztosította a pisztolyt.

Falhoz! vezényelt összeszűkült szemmel.

A vörös fennebb húzta a nadrágot a derekán, és imbolyogva visszament a ház faláig. Megállt, arccal a fal felé fordulva. A magas mellé állt, szembe az őrmesterrel.

Fordulj szembe! csattant az őrmester hangja. A vörös felnyögött.

Nem tudok.

A magas hozzáért a vörös vállához, és megfordította, mint egy gyereket. A két fogoly ott állt az agyagszín fal előtt. Szemüket befagyasztotta az iszonyat. Az őrmester nézte őket. Felemelte a pisztolyt. Még látta a csőből kicsapó fehéres lángot. Arccal előre zuhant a nedves fűbe.

III

Hárman másztak felfelé a keskeny hegyi úton. A vörös és a magas, egymáshoz kötözött kezekkel elől baktatott. Mögöttük az őrmester jött, nehezen szedve a levegőt. Egy kanyar után az út kifutott a fák közül. A vörös és a magas megálltak a tisztás szélén, és hátranéztek. Mögöttük a kivörösödött homlokú őrmester is megállt.

Mi van? kérdezte.

Tisztás, felelte a magas.

Akkor pihenő, mondta az őrmester, és leakasztotta a hátizsákot a válláról. A fegyvert lóbálva elépett a két fogoly mellett, ki a tisztás szélére. Körülnézett: jobboldalt, úgy száz méternyire, megfeketedett őrtorony magaslott. A torony mellett futott a fűvel benőtt hegyi út.

Itt pihenünk, mondta az őrmester.

Kigombolta a zubbonyát, aztán az ingét is, le egészen a hasáig. A zsebkendőjével végigtörölte izzadt arcát. Felnézett az állingáló foglyokra.

Üljetek le, mondta.

A vörös lehuppant a fűre, és gyors mozdulatokkal kifűzte a cipőit. A magas hanyatt dőlt, fűszálat vett fogai közé, és az eget nézte.

Az őrmester kenyeret és szalonnát szedett elő. A kenyeret is, a szalonnát is három-három részre osztotta. A foglyok elé lépett, és az ennivalót letette eléjük a fűbe.

Köszönöm, mondta a vörös, és enni kezdett.

A magas közelebb húzódott a vöröshöz.

Te, mondta... Mondd azt, hogy kérsz még...

Miért?

Leütöm. Amikor idejön.

Jó.

A vörös hamar befejezte az evést.

Kérem szépen, kezdte, ne haragudjon... Nem kaphatnék még egy keveset?

De igen, mondta az őrmester. Benyúlt a hátizsákba, kivett egy darab kenyeret, a vörös elé dobta.

Szalonnám nincs, mondta az őrmester, és nevetett. A vörös most a kenyeret ette magára.

Na, mi lesz? kérdezte aztán halkán.

Leütöm, mondta a magas ...Mihelyt erre jön. Aztán rohanunk...

Merre?

Tovább az úton... Ott a tornyon túl pedig jobbra... Be az erdőbe...

Mit beszélgettek? kérdezte az őrmester.

Hogy milyen sok itt a virág, mondta a magas.

Igen, mondta az őrmester... De főleg mind kutyatej... az meg mérges.

Az őrmester felállt, elballagott balra. Feszült arccal figyelt balra, aztán jobbra. Levette a fegyvert a válláról, aztán visszament. A vörös sebes lábát fűjogatta. A magas egyenesen ülve figyelt.

Erősen fáj? kérdezte az őrmester.

Mikor megyek.

Akkor még pihentesse.

Jó.

Most fegyverek dörgését hozta a szél. Mozdulatlan arccal hallgatták mind a hárman. Az őrmester megint bement a fák közé. Kinyitotta a tölténytárat, és a golyókat kiszórta a földre. „Visszament, és megállt néhány méterre a foglyoktól.

Fiúk!... Gyertek ide, mondta. Hogy vágjam el a kötelet...

Leeresztette a fegyvert és várt. A magas felkapta a fejét.

Mi van? mondta... Közelről akarsz belénk tráfálni?

Nem, mondta az őrmester derűsen. El akarlak engedni...

Minket? kérdezte a vörös.

Igen... Gyertek ide.

A vörös tétován elindult. A magas nem mozdult. Aztán hirtelen ő is az őrmester elé lépett. Az lehajolt, és a hátizsákjából kivett egy bicskát. Átvágta a vörös kezén a kötelet. A magas teljes erővel ütött a tarkójára. Az őrmester hang nélkül esett a földre. A vörös riadtan nézett.

Hülye vagy... Lelőtt volna... Csak akart futni látni, mondta a magas.

Lehajolt, felvette a fegyvert, felkattintotta a zárvárt, belenézett, aztán elfütyentette magát.

Nincs golyó, mondta.

Mondom, hogy el akart engedni, mondta a vörös. Lehajolt, és ölbe vette az őrmester kisápadt fejét.

Hagyd, mondta a magas. A fegyvert megforgatta a feje fölött, és bedobta a fák közé.

Gyerünk, mondta.

Elindultak. A vörös vissza-visszanézett. Futni kezdtek az úton előre.

A katona, aki az őrtoronyból végignézte az egészet, nyugodt arccal célozta meg a feléje rohanó két embert.